

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Burgemeester Lionel Pussemierstraat (Eeklo, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2017C93

Maart-April 2017

ARCHEOLOGIENOTA met uitgesteld traject

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Clara Thys, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

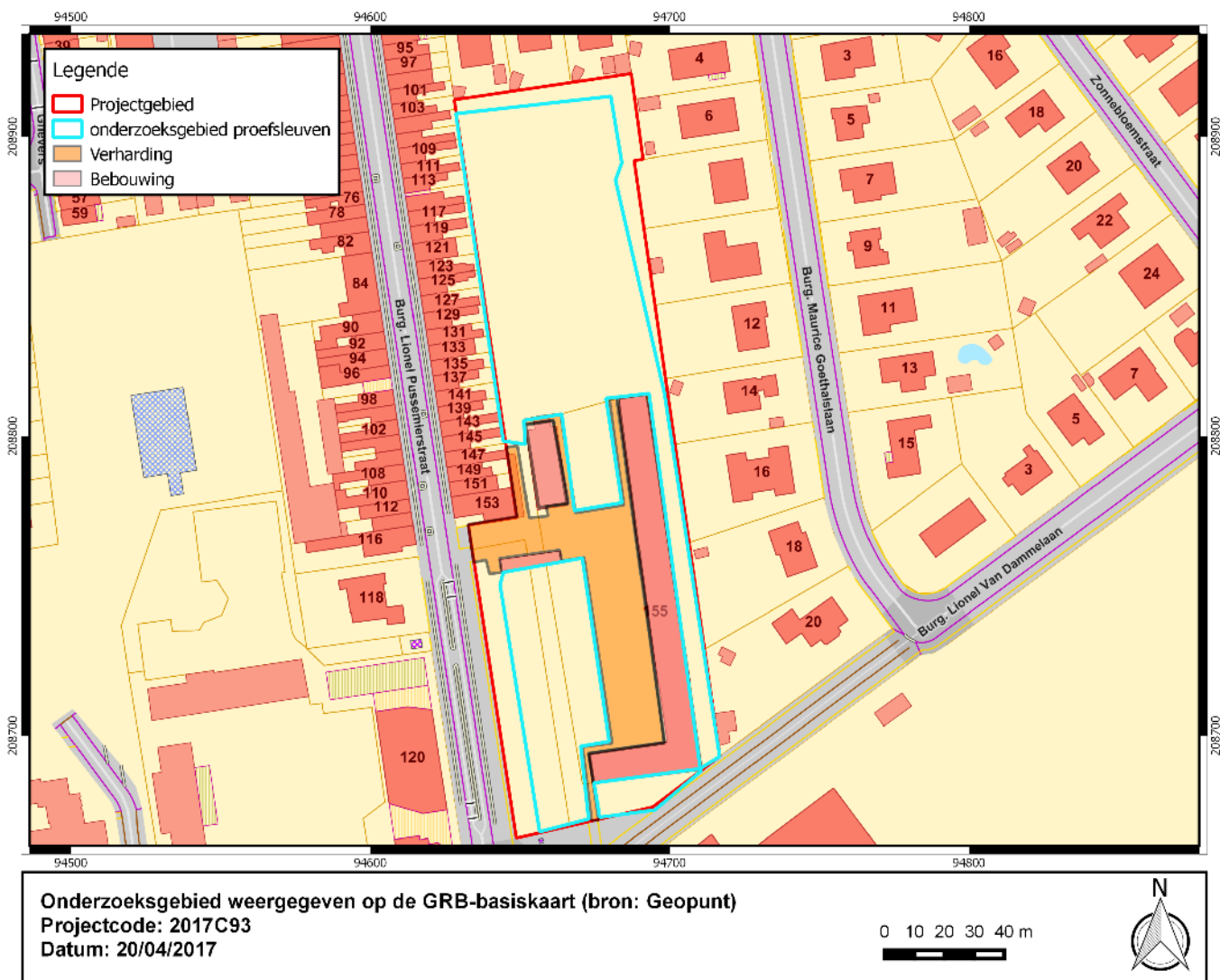
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	6
1.1 Beschrijvend gedeelte	6
1.1.1 Administratieve gegevens	6
1.2 Onderzoeksopdracht	8
1.2.1 Onderzoekskader	8
1.2.2 Juridische context	8
1.2.3 Randvoorwaarden	8
1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein	9
1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	10
1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie	11
1.2.6.1 Methode	11
1.2.6.2 Fysisch geografische situatie	11
1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen	11
1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader	11
1.2.6.5 Verstoringshistoriek	12
1.3 Assessmentrapport	13
1.3.1 Ruimtelijke situering	13
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens	14
1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)	15
1.3.2.2 Geologie	16
1.3.2.2.1 Tertiair	16
1.3.2.2.2 Quartair	17
1.3.2.3 Bodem	18
1.3.2.3.1 Bodemtypes	18
1.3.2.3.2 Bodemerosie	19
1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop	20
1.3.2.5 Hydrografie	22
1.3.3 Gekende archeologische waarden	23
1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek	23
1.3.3.1.1 Historische achtergrond	23
1.3.3.1.2 Historische kaarten	24
1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen	26
1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden	35
1.3.3.3 Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader	38

1.4 Synthese38

.....	40
Deel 2: Bibliografie.....	41
Deel 3: Bijlagen.....	42

FIGURENLIJST (2017C93)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 3: visualisatie van de geplande werken (zie ook bijlage 1).....	10
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)	13
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).....	15
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (bron: Geopunt).....	16
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (bron: Geopunt).....	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (bron: Geopunt).....	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2017) (bron: Geopunt).....	19
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt). 20	
Figuur 11: Hoogteverloop van het projectgebied (van noord naar zuid) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).....	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven met de verschillende waterlopen op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)	24
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt)	25
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Popp-kaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt)	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van 1917 (Bron: Memorymaps - 10 - Eeklo - 10-13NE4-NoEd-0917).....	26
Figuur 17: visualisatie van de chronologie van aanleg van de schoolgebouwen (bron: Chris Verbiest). .27	
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)	28
Figuur 19: foto van de nieuwe gebouwen en avonturenweide in 1983 (bron: Chris Verbiest).	29
Figuur 20: luchtfoto van de school omstreeks 1984, waarop avonturenweide en doel van voetbalplein op de noordelijke helft van het plangebied duidelijk op te merken zijn (bron: Chris Verbiest, voormalig schooldirecteur).....	30
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)	31
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	31
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	32
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)	32

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 met aanduiding van de verstoorde zones (Bron: Geopunt).....	33
Figuur 26: Foto's van de huidige toestand van het terrein.....	34
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 t.a.v. zijn cultuurhistorisch kader (Bron: Geoportaal)	38
Figuur 28: voorstel proefsleuven/syntheseplan.....	40

TABELLENLIJST (2017C93)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....	14
Tabel 4: Overzicht van de aanwezige CAI.	35

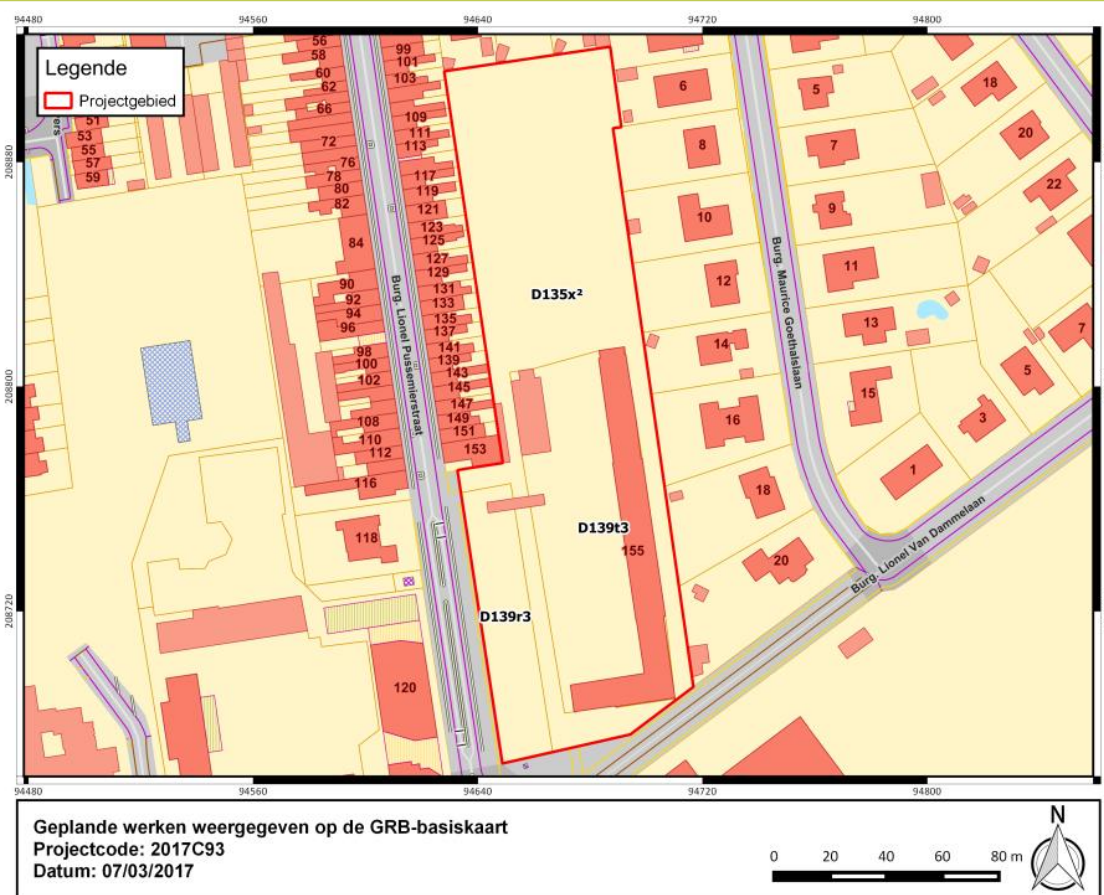
Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

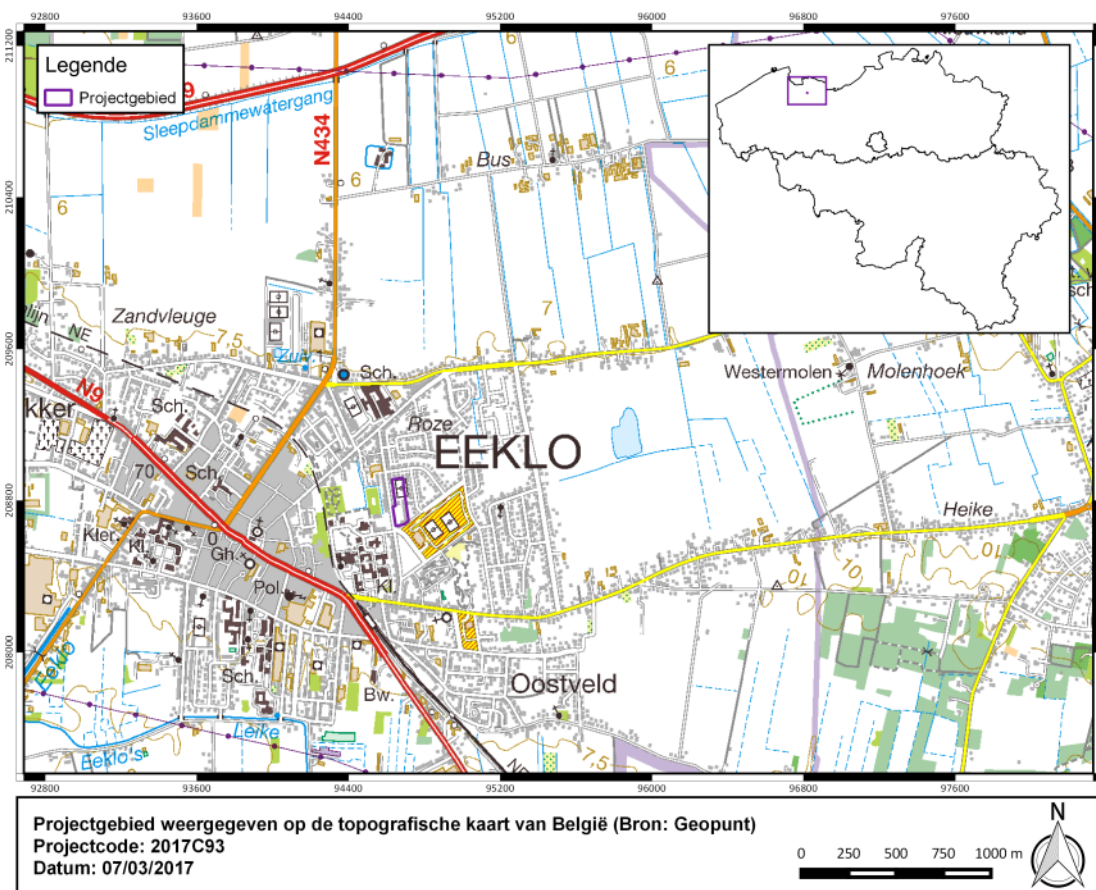
1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Eeklo
	Deelgemeente	/
	Postcode	9900
	Adres	Burgemeester Lionel Pussemierstraat
	Toponiem	Burgemeester Lionel Pussemierstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 94478 Y _{min} = 208661 X _{max} = 94859 Y _{max} = 208925
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Eeklo, 1e Afd., Sectie D, 135X2, 139T3 en 139R3 Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Dieter Demey (projectleider archeologie) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	nvt	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt)

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt)

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt de geplande realisatie van een verkaveling. Het projectgebied wordt in deze studie projectgebied Burgemeester Lionel Pussemierstraat genoemd.

Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van projectgebied Burgemeester Lionel Pussemierstraat. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is op basis van de bestaande bronnen, het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?
- Indien niet, kan de afwezigheid van indicaties op basis van de resultaten van het bureauonderzoek verklaard worden?
- Indien wel, kan op basis van bestaande bronnen bepaald worden wat de aard, datering en bewaring is?
- Wat is de verstoringshistoriek van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site?

1.2.2 Juridische context

Het plangebied bevindt zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het bevindt zich noch in een vastgestelde archeologische zone, noch in een zone waar geen archeologie te verwachten valt, noch in een archeologische site. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande verkavelingsvergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 1.5 ha; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.3 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel juridisch en maatschappelijk onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning. De opdrachtgever is momenteel nog geen eigenaar van het terrein. Het meest zuidwestelijke deel is nog steeds eigendom van Stad Eeklo. Voorts is het niet zeker dat er een bouwvergunning zal verkregen worden voor dit project.

Daarom wordt geadviseerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Burgemeester Lionel Pussemierstraat werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

De opdrachtgever plant de aanleg van 40 appartementsentiteiten en 25 huizen, samen met bijhorende infrastructuur.

Oppervlakte terrein: 15234 m²

Figuur 3: visualisatie van de geplande werken (zie ook bijlage 1).

1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie

1.2.6.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

1.2.6.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)

Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis.

De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

Om het cultuurhistorische kader van het projectgebied in kaart te brengen, werd het kaartmateriaal beschikbaar op Geoportaal geconsulteerd.

1.2.6.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

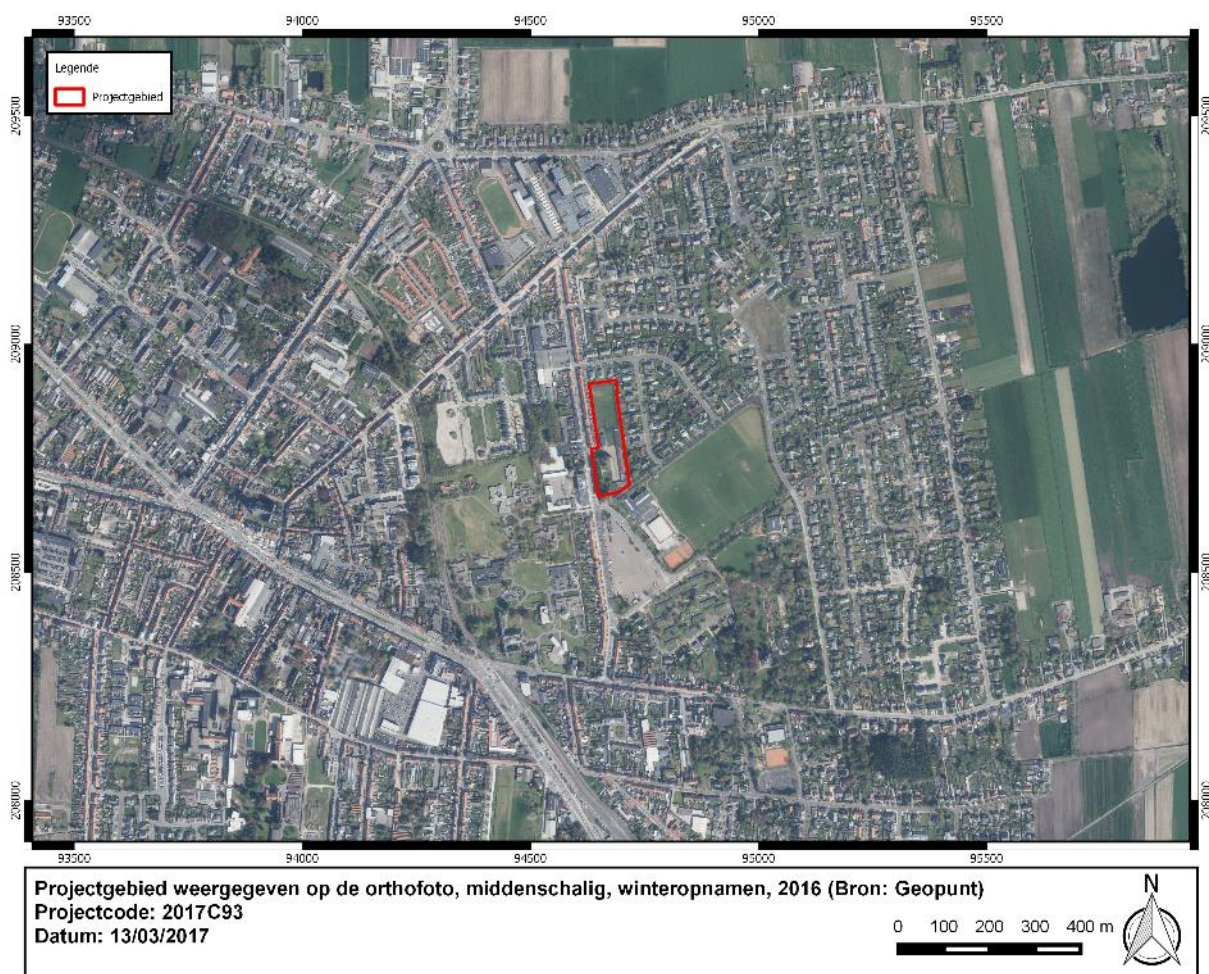
1.3 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.3.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Eeklo, in de provincie Oost-Vlaanderen. Het onderzoeksterrein is omgeven door de Burgemeester Lionel Pussemierstraat ten westen, de Burgemeester Lionel Van Dammelaan ten zuiden, de Burgemeester Maurice Goethalslaan ten oosten en de Zonnebloemstraat ten zuiden.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)

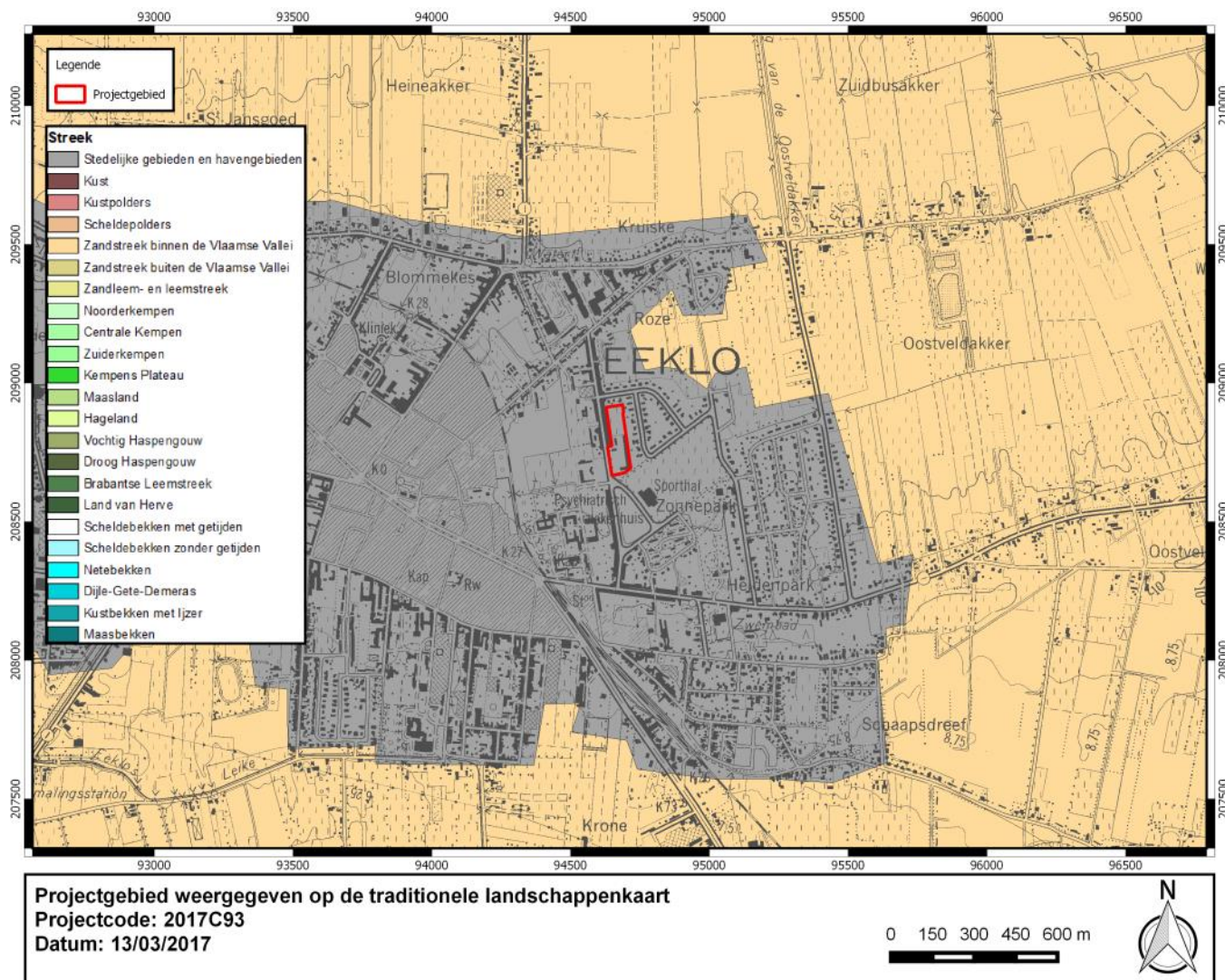
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Traditionele landschappenkaart	Stedelijke gebieden en havengebieden
Tertiair	Lid van Ussel (Fm. Maldegem)
Quartair	Type 3: fluviatiele afzettingen/eolische afzettingen Type 13: getijdenafzettingen/fluviatiele afzetting/eolische afzetting
Bodentypes	Zdc(h), OB
Potentiële bodemerosie	Verwaarloosbaar
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	Gemiddelde hoogte ca. 8,2 m TAW
Hydrografie	Bekken van de Brugse Polders (deelbekken: Meetjesland polders)

1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)

Het projectgebied is gelegen in stedelijke gebieden en havengebieden.

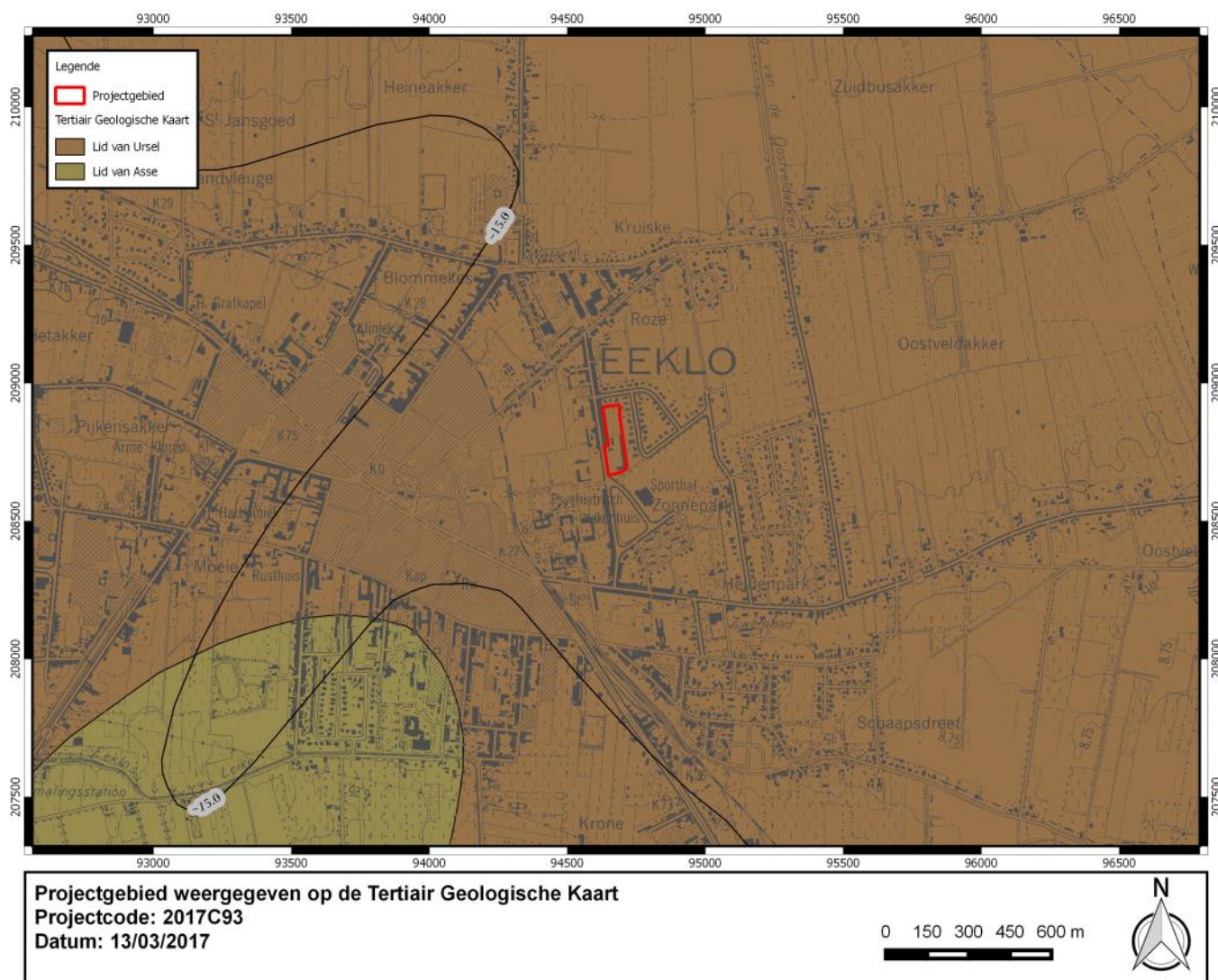
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).

1.3.2.2 Geologie

1.3.2.2.1 Tertiair

Het projectgebied is gelegen in het Lid van Ursel (Formatie van Maldegem). De Formatie van Maldegem bestaat uit een afwisseling van mariene zanden en kleien onder invloed van eustatische zeespiegelsschommelingen.

Het Lid van Ursel bestaat uit een homogene grijsblauwe zware klei die niet kalk- of fossielhoudend is. Deze klei wordt lokaal uitgebaat voor de baksteenindustrie.

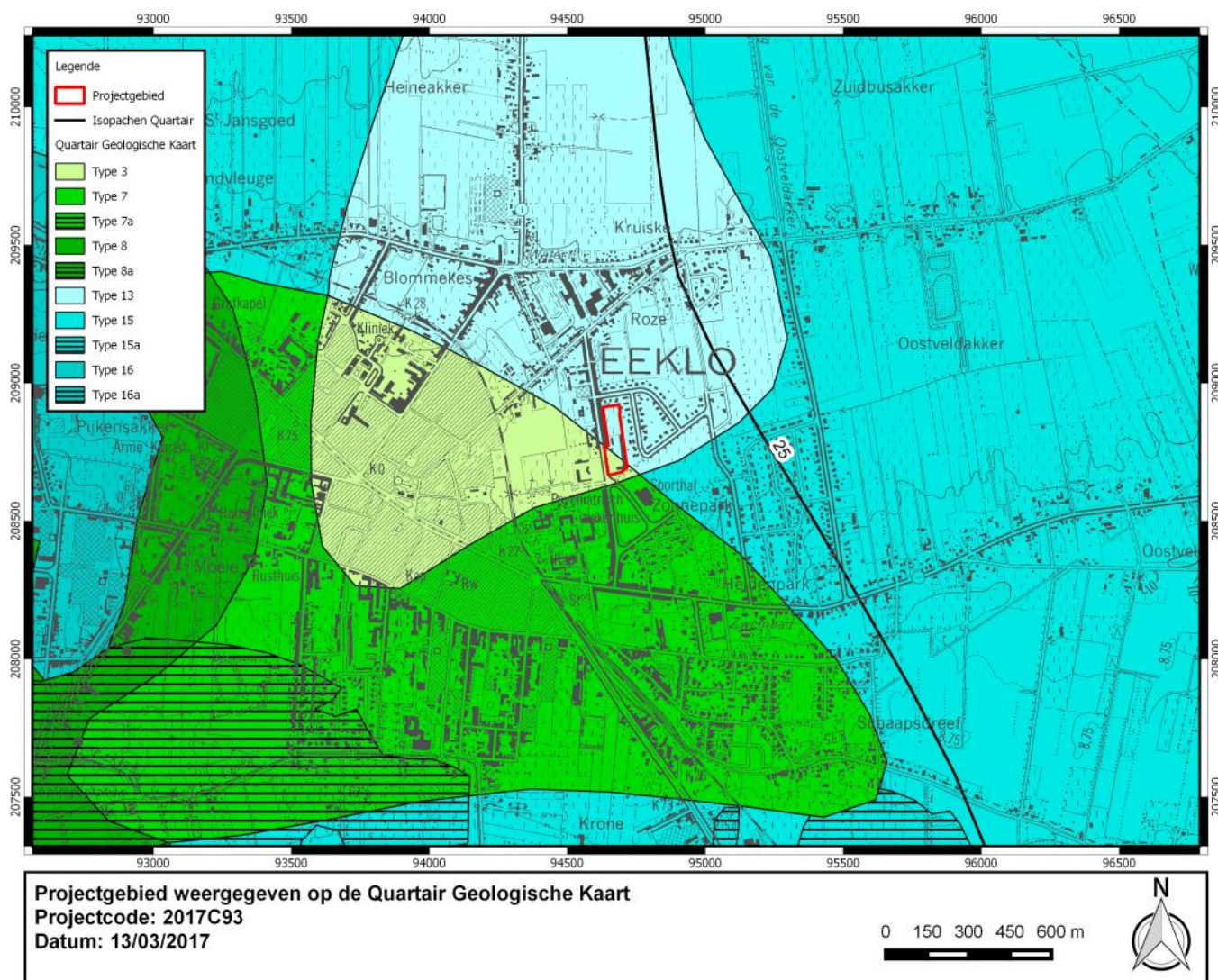

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (bron: Geopunt).

1.3.2.2.2 Quartair

Het noordelijke deel van het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 13**. Dit type bestaat uit een basis van getijdenafzettingen (marien en estuarien) van het Eemiaan gevolgd door fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De top bestaat uit een eolische afzetting (zand tot silt) van het Weichseliaan tot mogelijke Vroeg-Holoceen en kan hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

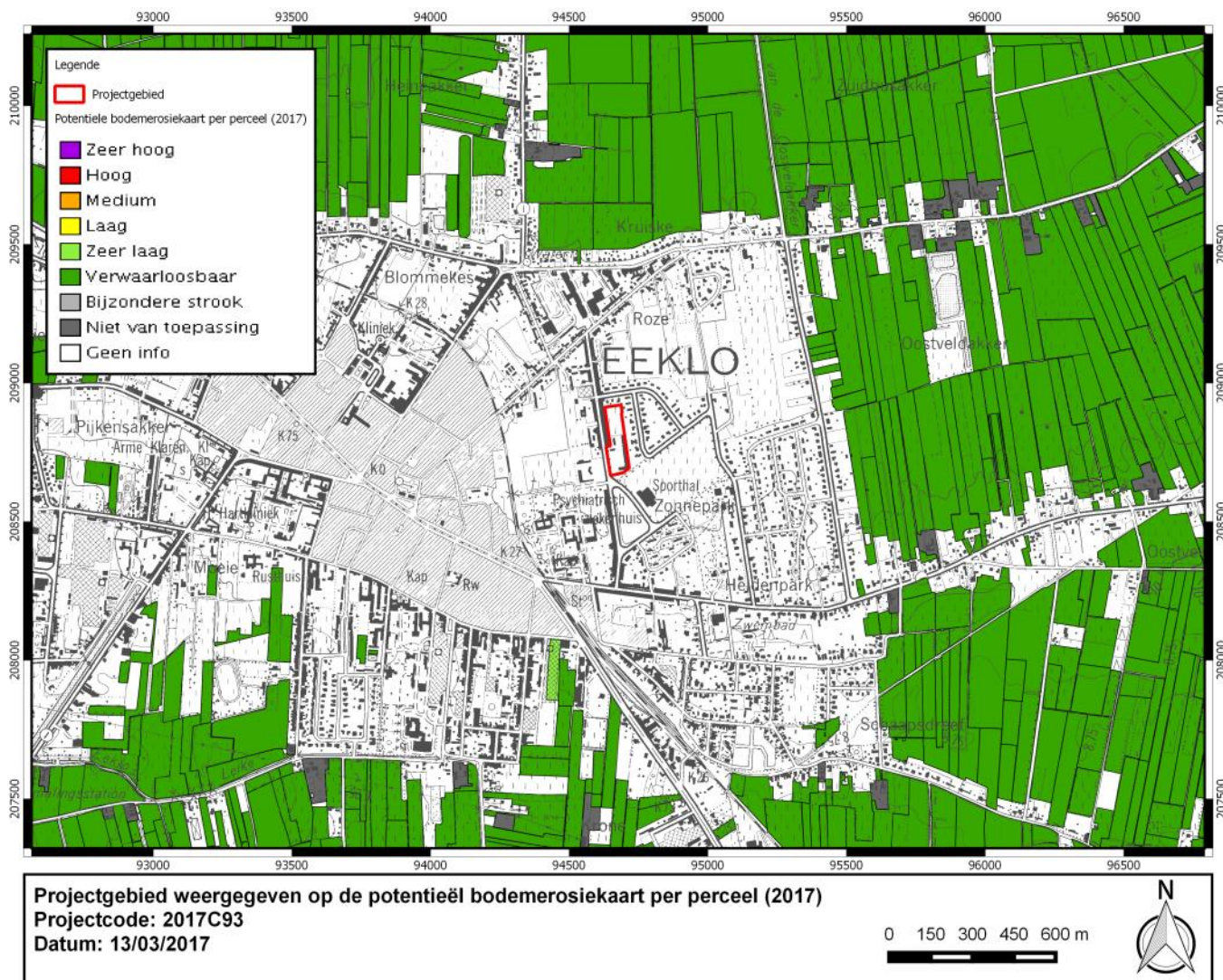
Het zuidelijke deel van het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3** en bestaat uit een basis van fluviale afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door dezelfde eolische afzetting aanwezig in **Type 13**.

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (bron: Geopunt).

1.3.2.3.2 Bodemerosie

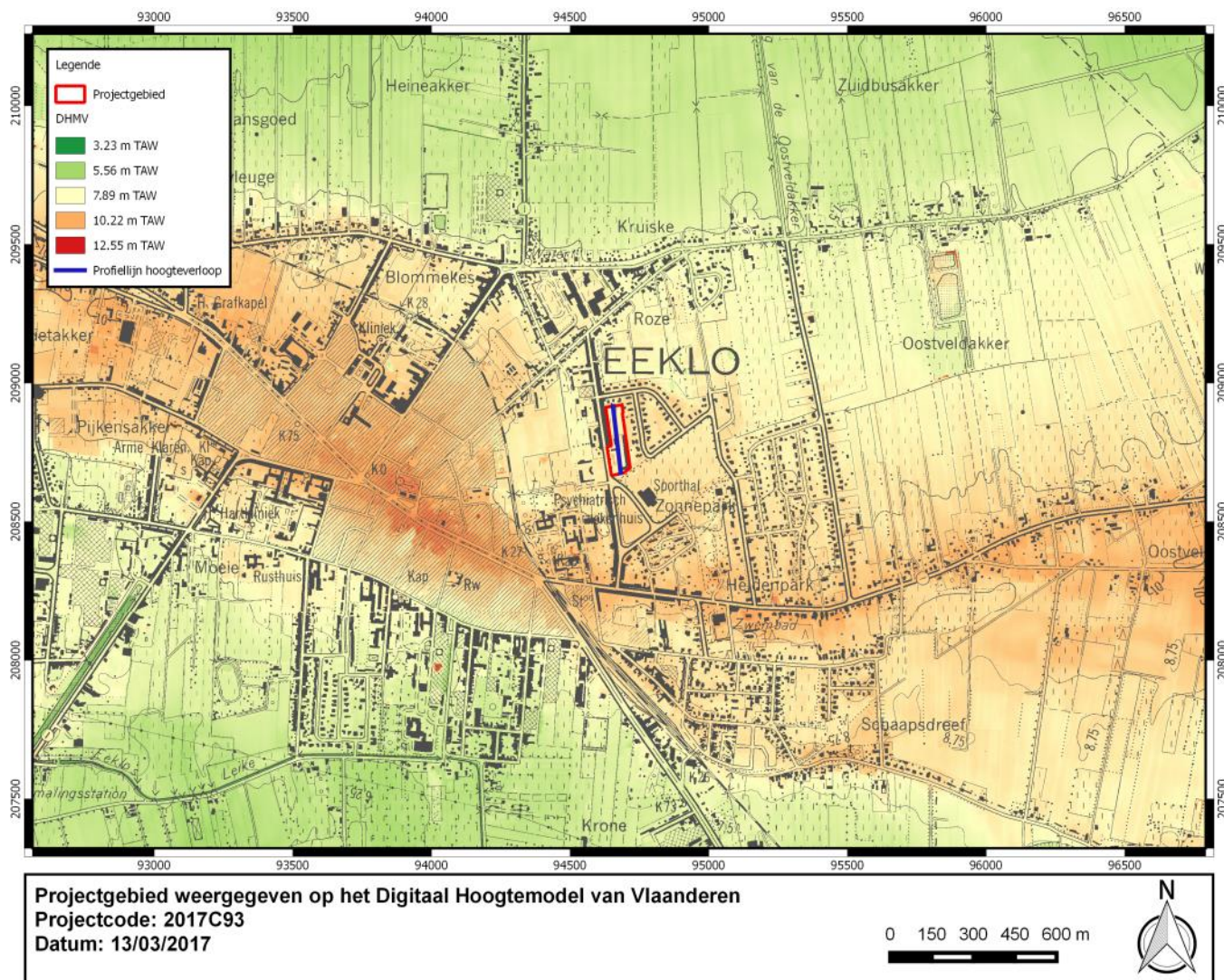
De potentiële bodemerosie is niet gekarteerd voor het projectgebied. Gezien de percelen rondom het projectgebied een verwaarloosbare potentiële bodemerosie hebben kan er vanuit gegaan worden dat deze tevens verwaarloosbaar zal zijn voor het projectgebied.

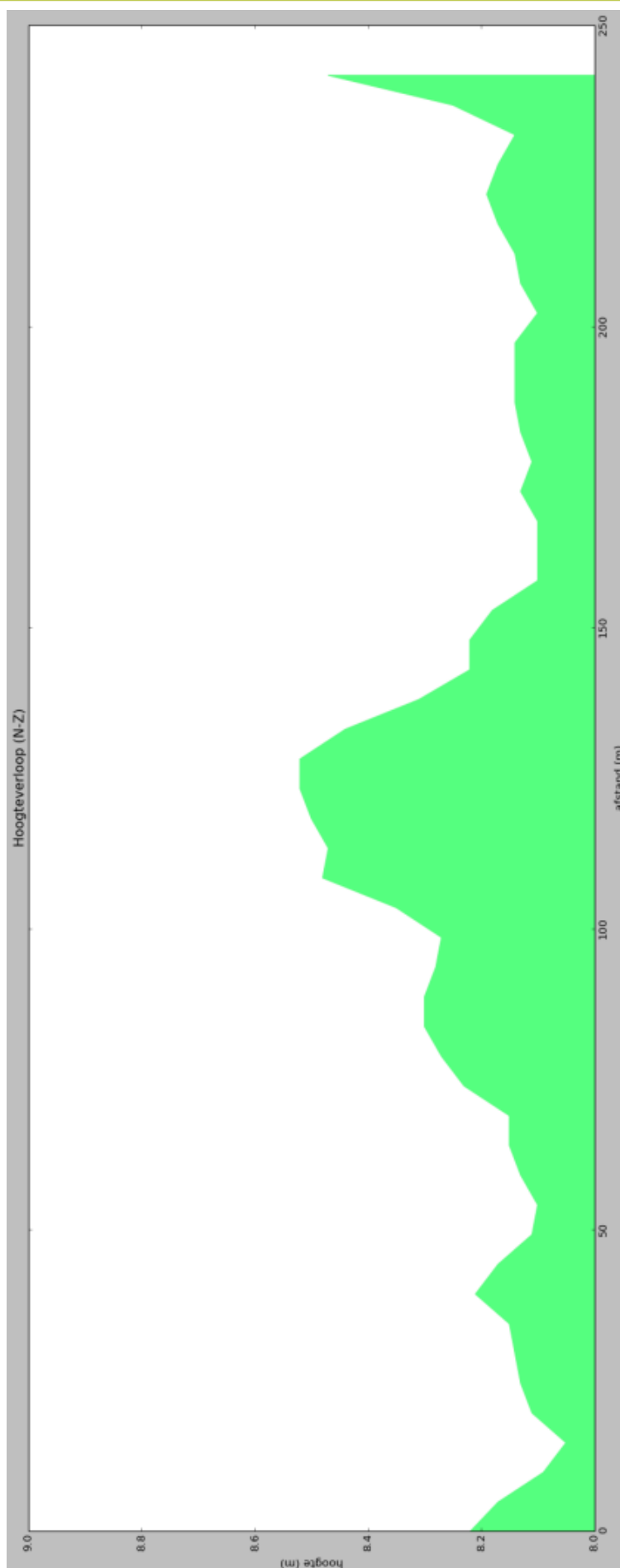
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2017) (bron: Geopunt).

1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

Het projectgebied is gelegen op ca. 8,2 m TAW met een vlak verloop. Doorheen Eeklo loopt een zandrug en het projectgebied is gelegen op de uitloper ervan. Meer naar het noorden en naar het zuiden is er een duidelijke vlakte aanwezig.

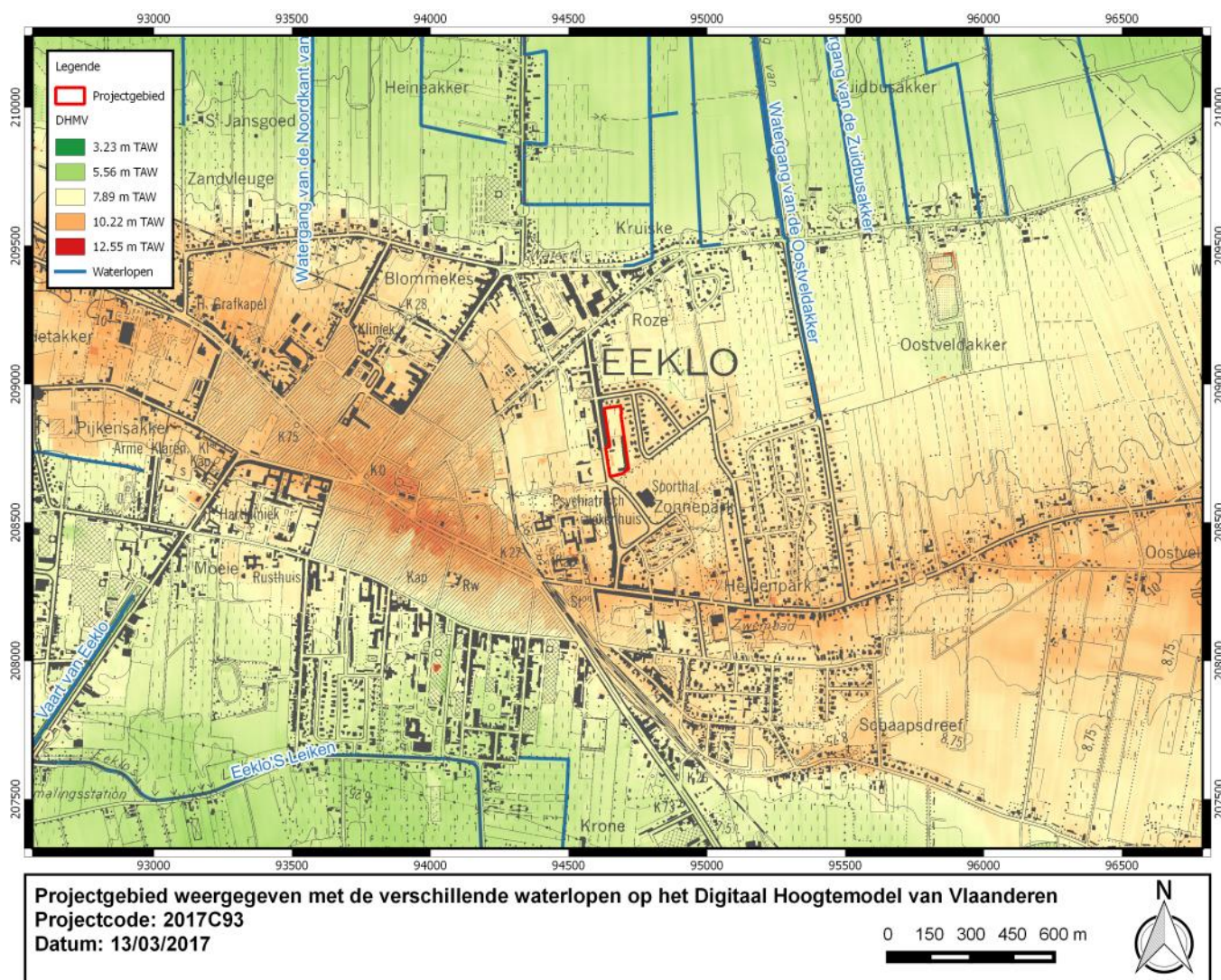
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

Figuur 11: Hoogteverloop van het projectgebied (van noord naar zuid) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).

1.3.2.5 Hydrografie

Het projectgebied is gelegen in het bekken van de Brugse Polders (deelbekken: Meetjesland polders). Er stromen geen waterlopen in de onmiddellijke nabijheid van het projectgebied. Er zijn enkele waterlopen aanwezig ten noorden en ten zuiden van de zandrug om de afwatering te voorzien.

Figuur 12: Projectgebied weergegeven met de verschillende waterlopen op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

1.3.3 Gekende archeologische waarden

1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek

1.3.3.1.1 Historische achtergrond

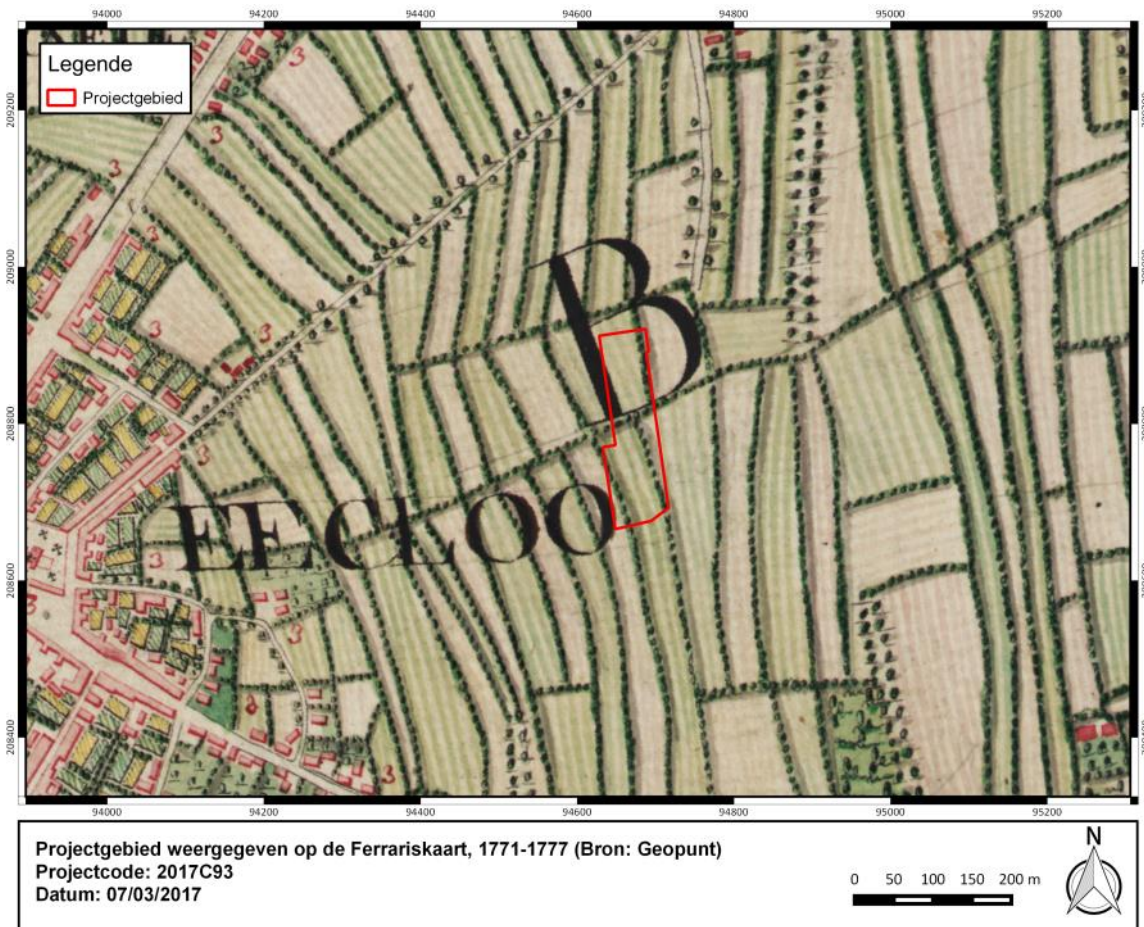
Archeologische sporen wijzen op menselijke aanwezigheid in Eeklo in de steentijd. Historische kennis aangaande Eeklo in de oudste perioden is schaars.

Eeklo ontvangt reeds in 1240 stadsrechten, waarna ze toebehoort aan de graven van Vlaanderen, die aldaar over een jachtdomein beschikten. Binnen het Graafschap Vlaanderen ressorteert Eeklo onder het Brugse Vrije en onderhoudt het handelscontacten met Gent. Vooral de lakenweverij zorgt ervoor dat de stad gedurende de middeleeuwen een aanzienlijk floreert. Via de stadskeure krijgt Eeklo eigen rechtspraak en wordt het grondgebied vastgelegd. Lembeke vormt een onderdeel van Eeklo tot 1626.

Eeklo heeft te lijden onder de godsdienstoorlogen gedurende de 16de eeuw. Geografisch situeert de stad zich op de frontlijn tussen het protestantse noorden en het katholieke zuiden wat leidt tot aanzienlijke vernielingen. Dit oorlogsgeweld leidt tot een demografische terugval.

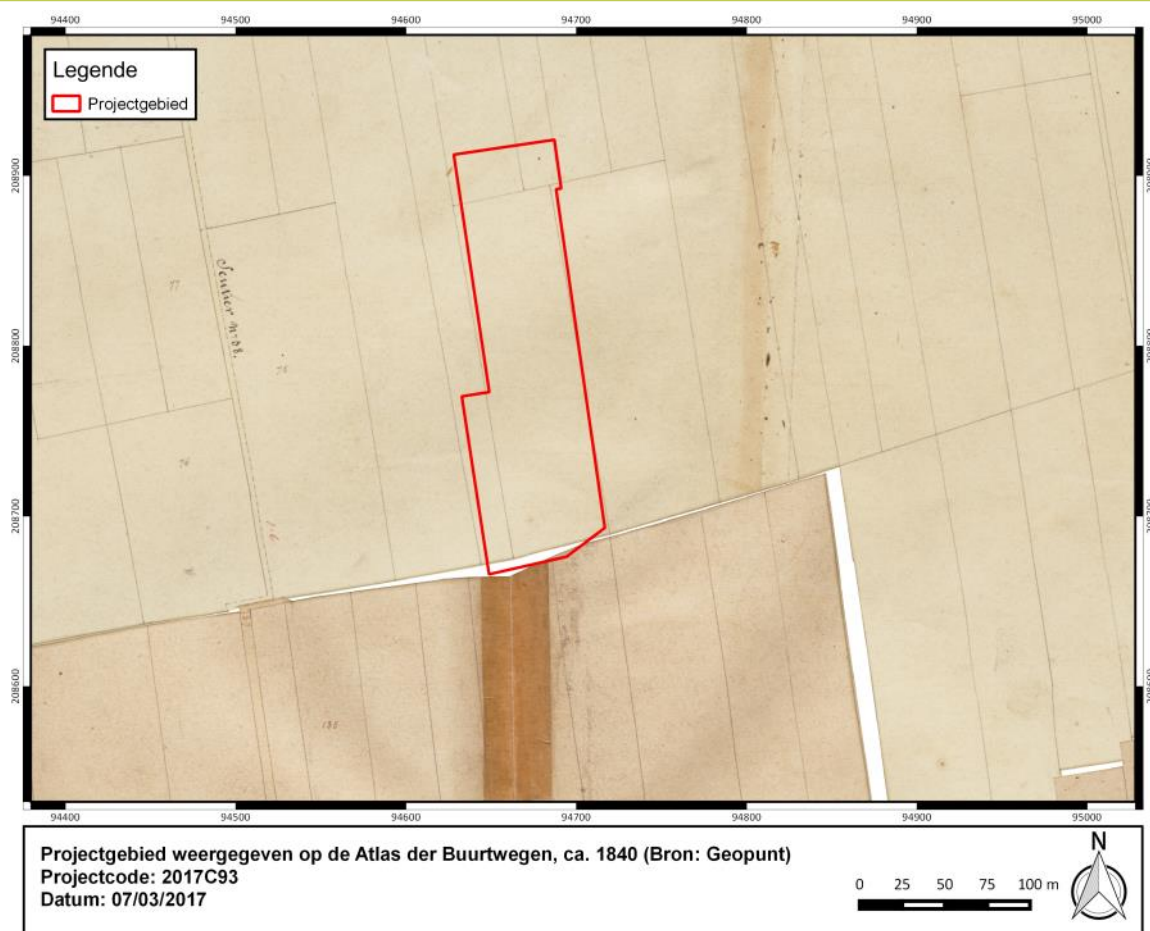
Na de pacificatie in de 18de eeuw wordt de draad van de textielnijverheid opnieuw opgenomen. Dit zal de basis vormen voor het industrialisatieproces dat zich voltrekt gedurende de 19de eeuw. Eeklo ontpopt zich tot administratieve en kerkelijke hoofdstad van het Meetjesland. Uit de 19de eeuw stammen de neo-gothische gebouwen en rijen van werkemanshuisjes, die thans nog steeds het straatbeeld mee bepalen. Eeklo kent tevens een bloeiende meubelindustrie tussen 1900 en 1970. Vanaf de jaren '90 wordt de agro-industrie belangrijk.

1.3.3.1.2 Historische kaarten

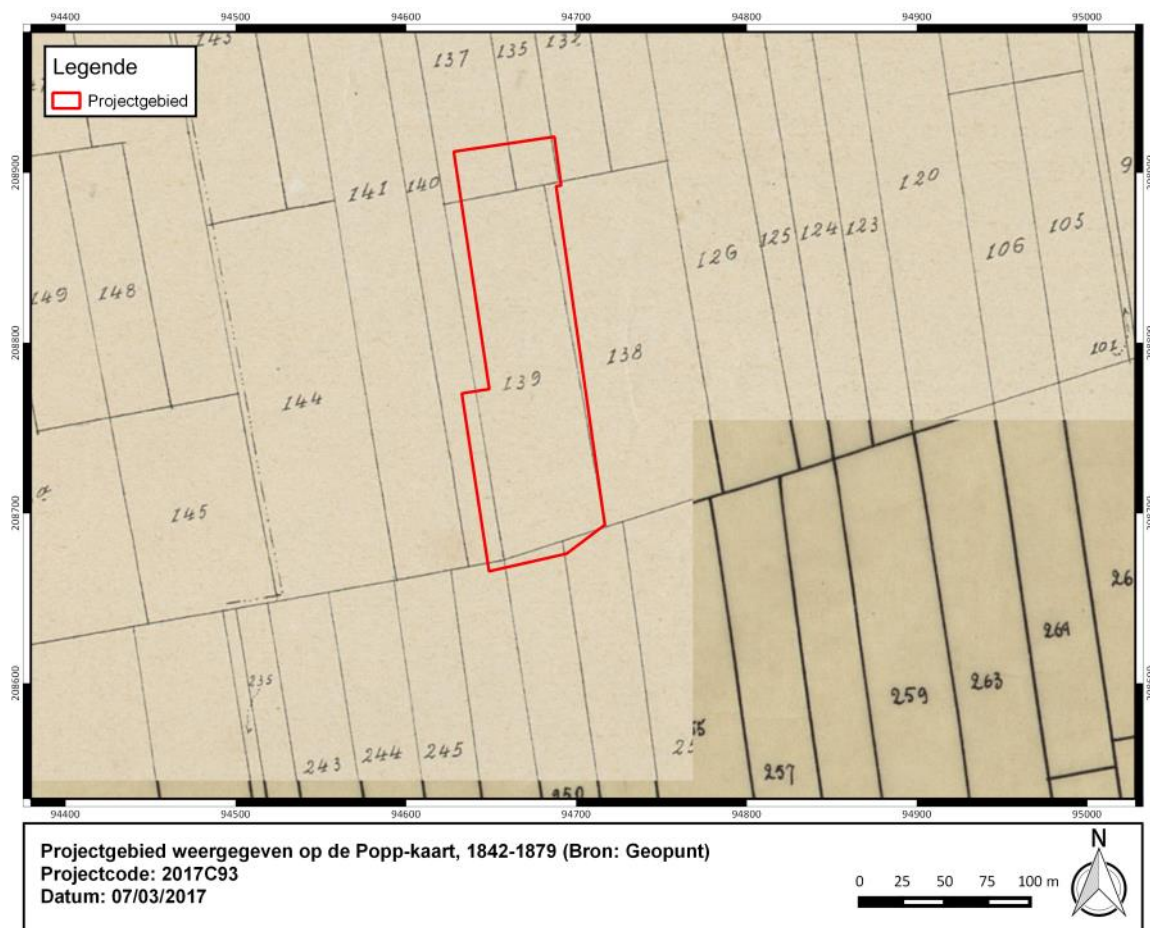

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)

Op de Ferrariskaart is geen bebouwing merkbaar binnen de contouren van het plangebied. De bebouwing concentreert zich rondom de dorpskern van Eeklo, ca. 700 meter ten westen van het onderzoeksterrein. Het projectgebied bestaat volledig uit akkerland. De Ferrariskaart weerspiegelt het rurale karakter van de planlocatie in de tweede helft van de 18de eeuw.

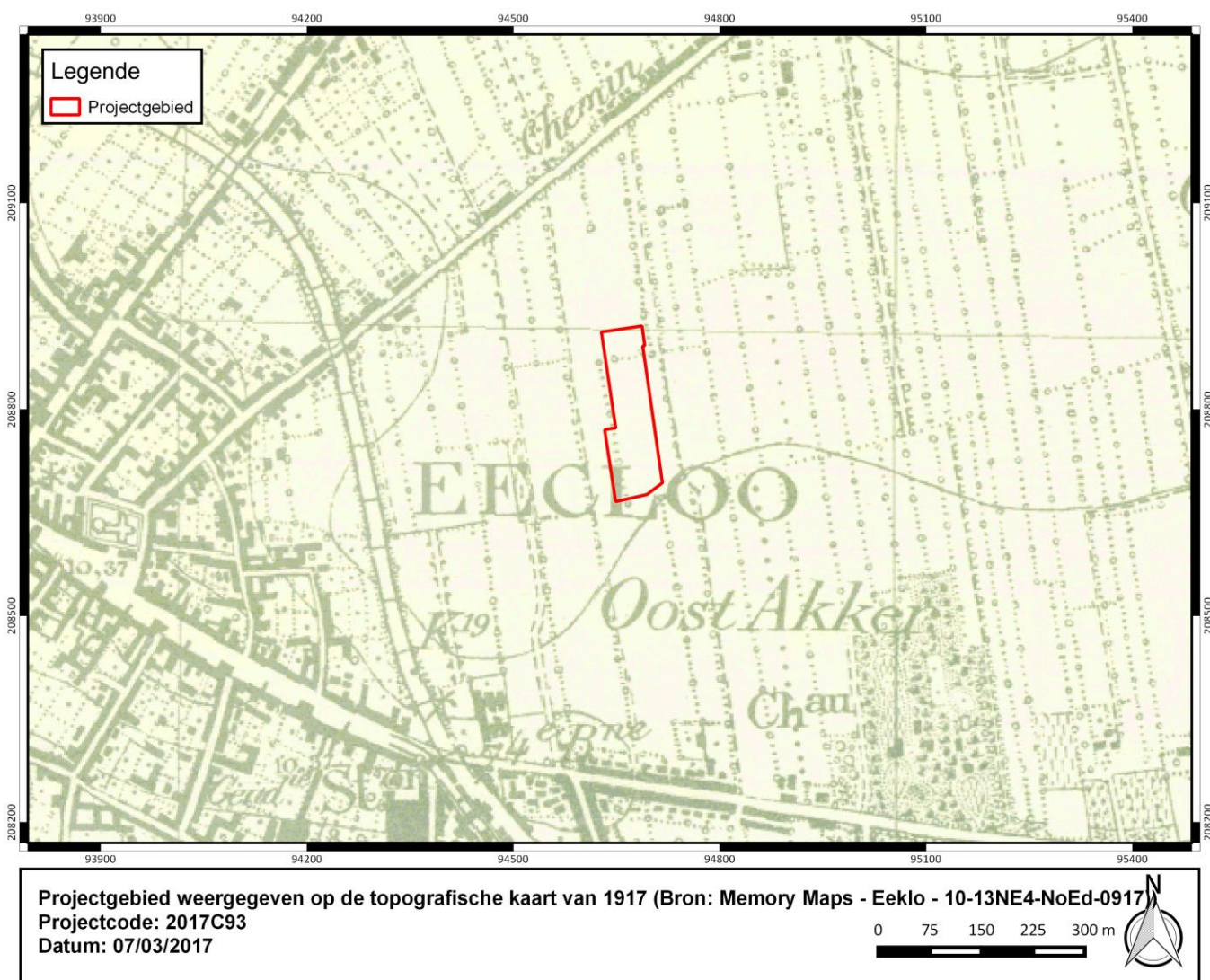

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt)

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Popp-kaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt)

De Atlas der Buurtwegen toont geen bebouwing binnen het onderzoeksterrein. De Burgemeester Lionel Pussemierstraat en de Burgemeester Lionel Van Dammelaan zijn nog niet aangelegd. Er is overigens geen bebouwing in de nabije omgeving van het onderzoeksterrein. De Popp-kaart vertoont een gelijk beeld als de Atlas der Buurtwegen.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van 1917 (Bron: Memorymaps - 10 - Eeklo - 10-13NE4-NoEd-0917)

De topografische kaart van 1917 toont geen bebouwing ter hoogte van het onderzoeksterrein.

1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen

Op de zuidelijke helft van het terrein bevindt zich momenteel een oud schoolgebouw, meer bepaald de lagere school Sint-Robertus, met verharde speelplaats. De bouw van deze school dateert uit het jaar 1958. Er is een duidelijke evolutie waarneembaar tussen de orthofoto van 1971 en deze van 2016. De zuidelijke helft van het onderzoeksterrein is zeker sinds 1971 bebouwd. Het noordelijk deel van het onderzoeksterrein bestond sindsdien steeds uit grasland. Dit grasland is aan de noord- en oostzijde omzoomd door bomen. In 1965 werd de school uitgebreid met de bouw van een turnzaal en in 1967 met twee klassen. In 1968 werd een fietsenloods voor 50 fietsen geplaatst en in 1976 werden opnieuw drie klassen, een overdekte speelplaats en een nieuw sanitair blok aangelegd (zie Figuur 17).

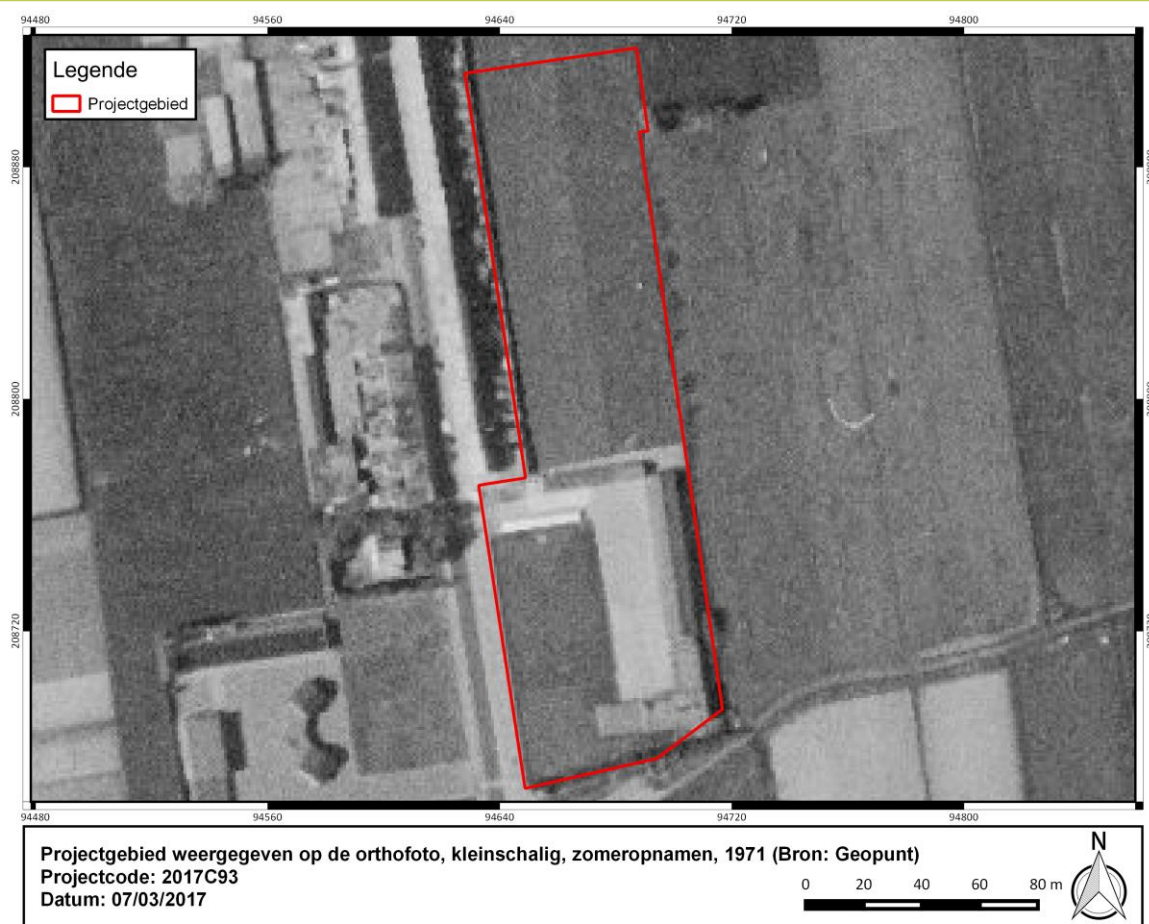
Dankzij schriftelijke communicatie met een oud-directeur van de school is er iets meer informatie voorhanden over de functie van het terrein in de loop der jaren. In de jaren 1970 werd het terreintje ten westen van de school gebruikt als voetbalpleintje. Eind jaren 1970-begin jaren 80 verhuisde het

voetbalplein naar het noordelijke deel van het projectgebied. Het voormalige voetbalpleintje werd toen omgevormd tot een soort avonturenweide. Dit is goed zichtbaar op de luchtfoto daterend van omstreeks 1984. Er werd toen grond opgevoerd (herkomst onbekend) om kunstmatige heuveltjes aan te leggen. In de loop van de jaren 1980 werd een gracht gedelft rondom het terrein om overstromingen tegen te gaan. De aarde die daaruit kwam, werd gestort op het meest noordelijke uiteinde van het terrein, zodat hier een heuvel van ongeveer 2m hoog ontstond. In de jaren 2010-2011 werd de grond van deze heuvel gebruikt om het voetbalplein te nivelleren.¹

Figuur 17: visualisatie van de chronologie van aanleg van de schoolgebouwen (bron: Chris Verbiest).

¹ Schriftelijke communicatie met Chris Verbiest, voormalig schooldirecteur, dd. 07/02/2017.

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)

Het gloednieuwe speelplein en gebouwen van de Sint-Robertusschool in '83.

Figuur 19: foto van de nieuwe gebouwen en avonturenweide in 1983 (bron: Chris Verbiest).

Figuur 20: luchtfoto van de school omstreeks 1984, waarop avonturenweide en doel van voetbalplein op de noordelijke helft van het plangebied duidelijk op te merken zijn (bron: Chris Verbiest, voormalig schooldirecteur).

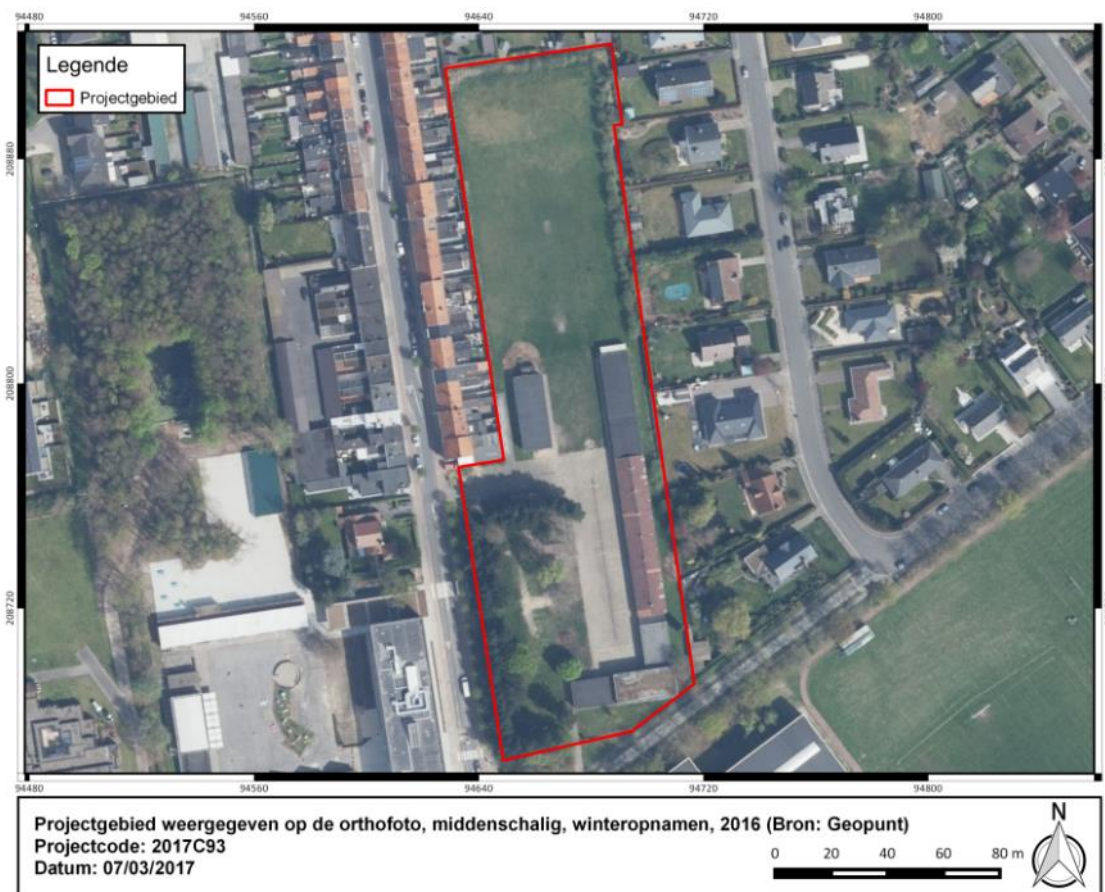
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)

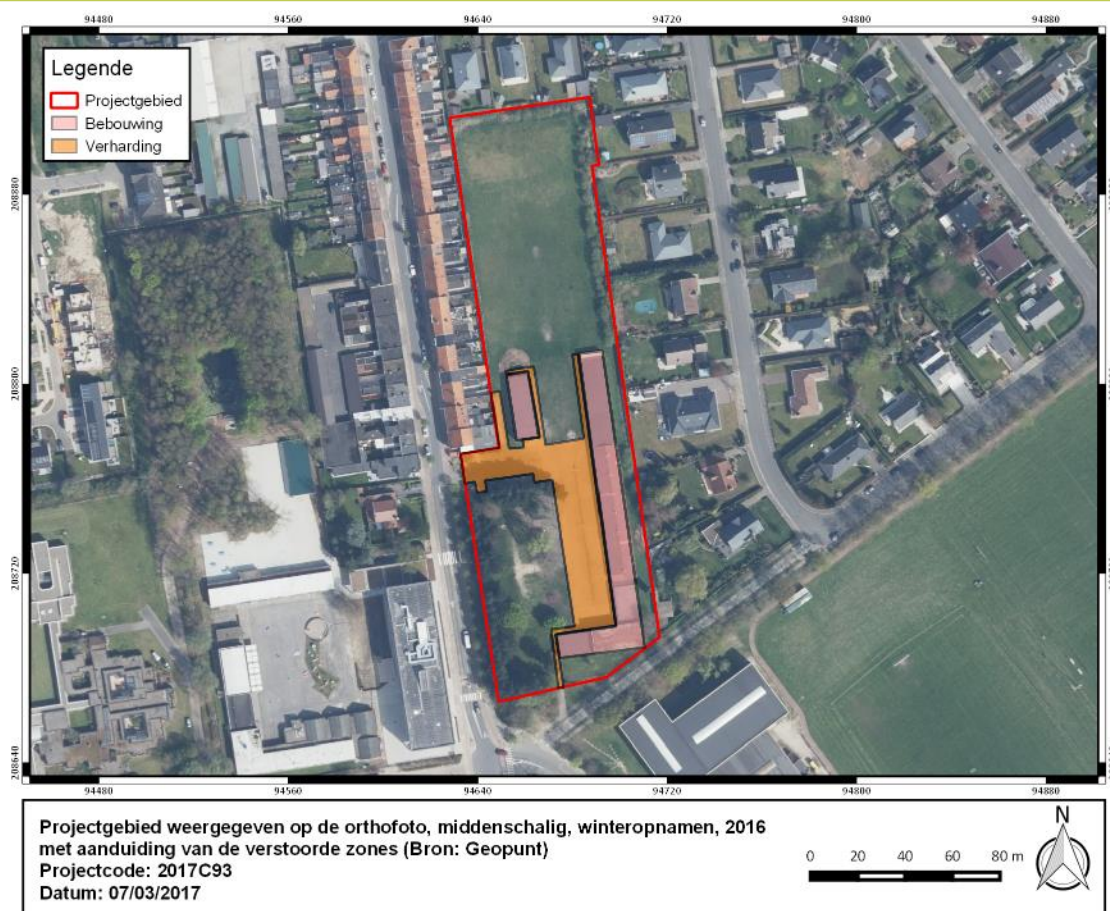
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt)

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt)

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 met aanduiding van de verstoorde zones (Bron: Geopunt)

FOTO 1

FOTO 2

FOTO 3

FOTO 4

FOTO 5

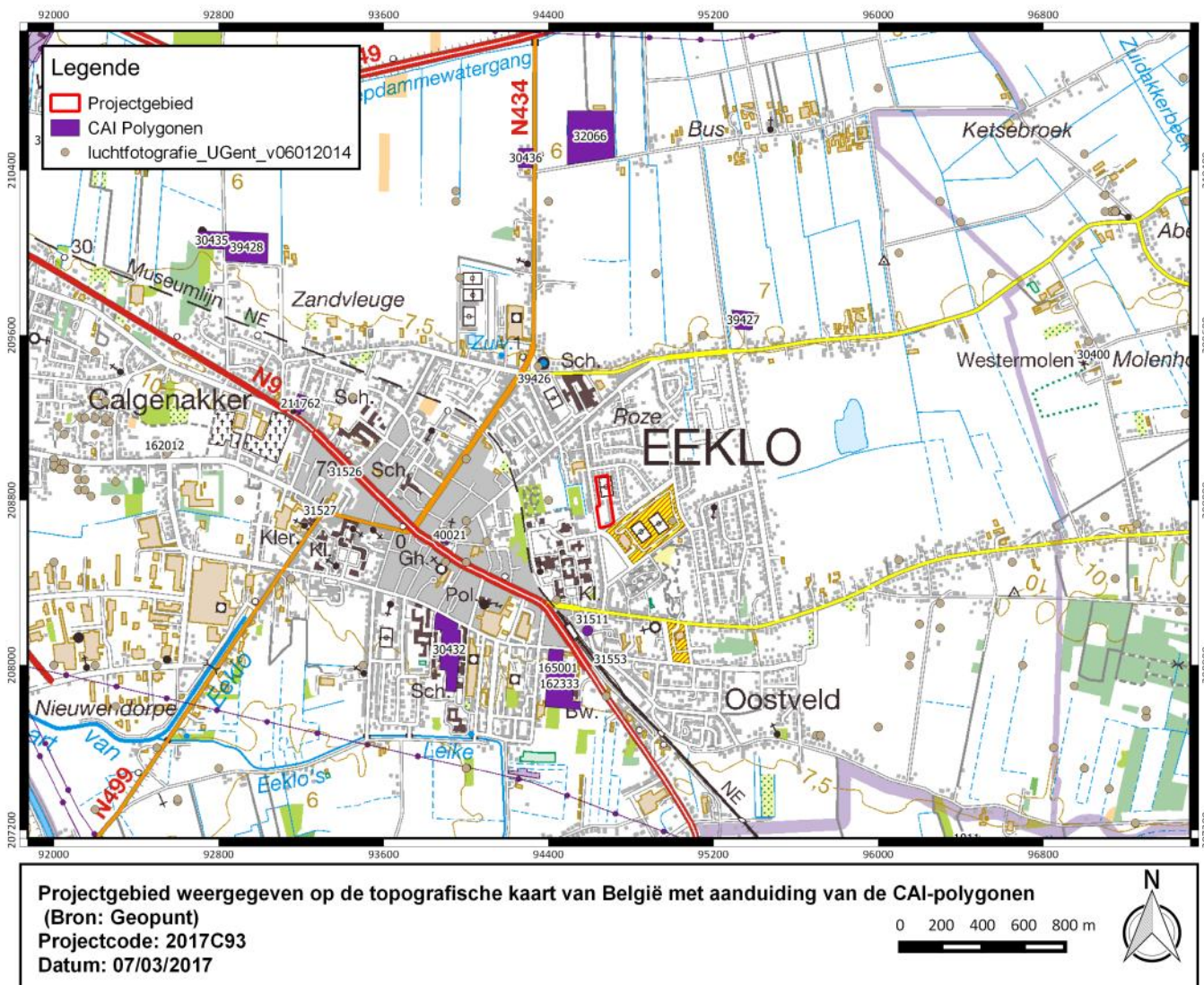
FOTO 6

Figuur 26: Foto's van de huidige toestand van het terrein.

1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

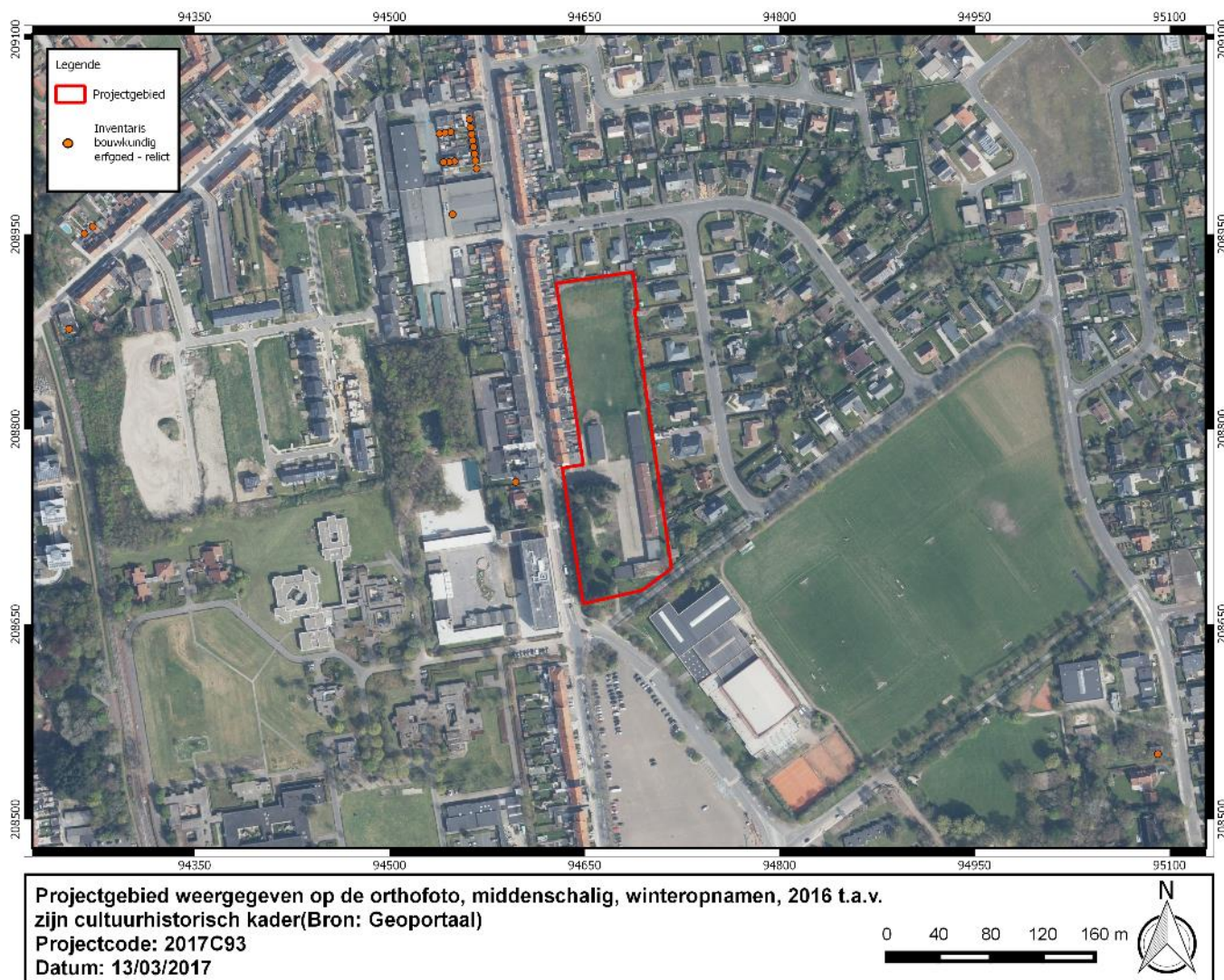
Tabel 3: Overzicht van de aanwezige CAI.

CAI nummer	Omschrijving
30435	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande hoeve – geschiedenis opklimmend tot de 13 ^{de} eeuw. Reeds in 1280 spreekt men over de hoeve ten Moere, wijzend op turfontginning of turfhandel. Bron: Ryserhove, A. 1971, Oud Eeklo. Appeltjes van het Meetjesland. 22, pp. 310-395.
39428	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: Aleenstaande site met walgracht – zogenaamde Sint-Jansgoed.
30436	Indicator cartografie; NK: 15 meter 18 ^{de} eeuw: voormalige hoeve samen met het Groot Goed behorend tot het Rijke Gasthuis en later het OCMW van Gent. Geschiedenis opklimmend tot de 13 ^{de} eeuw. In 2002 werd de hoeve verkocht aan een particulier. Bron: Ryserhove, A. 1971, Oud Eeklo. Appeltjes van het Meetjesland. 22, pp. 310-395.

CAI nummer	Omschrijving
32066	Bouwarcheologie (2012); NK: 15 meter Late middeleeuwen: het Groot Goed, later Huysmanshoeve, en thans Provinciaal domein. Alleenstaande site met walgracht. Geschiedenis opklimmend tot de 13 ^{de} eeuw. Bron: Verdonck A. & Deceuninck, M. 2012: Het middeleeuwse poortgebouw van de Huysmanshoeve te Eeklo: de ontrafeling van een unieke bouwgeschiedenis (Oost-Vlaanderen), in: Archaeologia Mediaevalis 35, 236-239.
39427	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht.
39426	Indicator cartografie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: windmolen in hout (minstens opklimmend tot eind 18 ^{de} eeuw).
211762	Mechanische prospectie (2014); NK: 15 meter 20 ^{ste} eeuw: het terrein was grondig vergraven in functie van zandwinning. Bron: Vanoverbeke R., Krekelbergh, N. 2015: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Eeklo: Molenstraat, BAAC Vlaanderen rapport 123, Gent.
162012	Metaaldetectie (2012); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Schotse penny van rond 1480 met aan ene kant een kruis en aan de andere kant een soort bal met 3 keer 3 strepen. 16 ^{de} eeuw: zegelstempel van rond 1500-1600. – munt van Philips II (1557-1567) (type I 126 uit boek Van houdt.) 18 ^{de} eeuw: munt van de Oostenrijkse Nederlanden (1751) 19 ^{de} eeuw: 4 leeuwencenten Onbepaald: 7 slecht te lezen munten van diverse grootte Bron: Melding door Michel Krijgman.
31526	Indicator; NK: 150 meter 16 ^{de} eeuw: molen – in schriftelijke bron: sprake van molenwal, nu verdwenen. Bron: Pille, F., 2001: Ondergang en wederopbouw van de Eeklose molens (1580-1650). De Eeklose Dobbelgebakkene (HGK Eeklo), 10, 1, pp.2-11.
31527	Indicator; NK: 150 meter 17 ^{de} eeuw: molen - niet meer bestaande Bron: Pille, F., 2001: Ondergang en wederopbouw van de Eeklose molens (1580-1650). De Eeklose Dobbelgebakkene (HGK Eeklo), 10, 1, pp.2-11.
40021	Indicator; NK: 15 meter Middeleeuwen: Kerk – in oorsprong vroeggotisch, oudste gekende verwijzing naar de parochie in 1331, houten toren verwoest in 1400. Huidige kerk is voltooid in 1400. Bron: Tondat, R. 1992. De oude kerk van de stad Eeklo, De Eeklose Dobbelgebakkene (HGK Eeklo), 1, pp.3-17.
30432	Indicator; NK: 15 meter Middeleeuwen: klooster – het huidige kloostercomplex met kapel van O.-L.-Vrouw Ten Doorn is een ensemble waarvan de geschiedenis teruggaat tot het midden van de 15 ^{de} eeuw. – Kapel daterend uit de 15 ^{de} eeuw. Bron: Ryserhove, A., 1971, Oud Eeklo. Appeltjes van het Meetjesland. 22. Pp. 310-395.
165001	Opgraving (2012); NK: 15 meter

CAI nummer	Omschrijving
	Steentijd: een werktuig, een eindschrabber op kling van een fijnkorrelige donkergrijs/zwarte vuursteen. Daarnaast nog een klingfragment en enkele afslagen. Nieuwste tijd: grondsporen, bestaande uit greppels en kuilen, en enkele verstoringen. Bron: Cornelis, L., Van Remoorter, O. Woltinge I., 2013: Archeologische opgraving Eeklo, Zuidmoerstraat. BAAC Vlaanderen Rapport 47. Drongen.
162333	Mechanische prospectie (2012). NK: 15 meter Onbepaald: 88 antropogene sporen: kuilen, grachten, greppels, paalkuilen en spitsporen op te delen in 3 groepen: een groep met lichtgrijze vaag afgelijnde sporen, een groep met diffuse aflijning met burine tot donkerbruine vulling (o.a. een gracht van 2 m breed, spitsporen en 13 kuilen) en een groep met scherp afgelijnde zeer donkergrijze/bruine sporen. De Puydt, M. & Smeets, M., 2012. Het archeologisch vooronderzoek aan de Zuidmoerstraat te Eeklo, Studiebureau Archeologie Archeo-Rapport 116.
31553	Indicator; NK: 150 meter 16de eeuw: molen – zeker in 1584 aanwezig (mogelijk ouder), kort erop vernietigd en in begin 17de opnieuw opgebouwd. Bron: Pille, F., 2001: Ondergang en wederopbouw van de Eeklose molens (1580-1650). De Eeklose Dobbelgebakene (HGK Eeklo), 10, 1, pp.2-11.
31511	Indicator; NK: 250 meter Late middeleeuwen: voormalig hospitaal Bron: De Smet, E.; 1980: Het voormalige hospitaal of passantenhuis te Eeklo. Appeltjes van het Meetjesland, 31, pp. 278-331.
30400	Veldprospectie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: eerste molen was een staakmolen, na de sloop werd een deel van het materiaal herbruikt voor de huidige molen. Bron: Van Thuyne, C. 1993. Archeologisch onderzoek in de gemeente Lembeke: prospectie-analyse-synthese, Gent.

1.3.3.3 Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 t.a.v. zijn cultuurhistorisch kader (Bron: Geoportaal)

In de nabije omgeving van het onderzoeksterrein zijn een aantal bouwkundige erfgoedrelicten waarneembaar. Net ten westen van de locatie situeert zich een woonhuis dat dateert uit het interbellum. Ten noordwesten situeert zich een ensemble van acht arbeidershuizen gebouwd in opdracht van de Kristen Middenstandsbond in 1931 naar ontwerp van architect Geo Smitz (Eeklo) in een modernistische stijl. Huizen van twee traveeën en twee bouwlagen onder plat dak. Modernistische architectuur met gepleisterde gevels met rechthoekige muuropeningen. In de doodlopende zijstraten Tulpenstraat en Violettenstraat zijn drie gelijkaardige aaneengesloten rijhuizen.²

1.4 Synthese

De initiatiefnemer plant de realisatie van een verkaveling, bestaand uit 25 wooneenheden en 40 appartementen aan de Burgemeester Lionel Pussemierstraat te Eeklo, provincie Oost-Vlaanderen. Het projectgebied is ca. 1,5ha groot en bevindt zich zo'n 250m ten oosten van de historische stadskern van Eeklo.

Het merendeel van de zuidelijke helft van het plangebied wordt momenteel ingenomen door een school, met verharde speelplaats. Ten westen van het speelplein staan bomen die behouden blijven in het geplande verkavelingsproject. De noordelijke helft van het projectgebied bestaat uit grasland. Dit

² Geoportaal

grasland wordt omzoomd door een gracht en werd in de loop der tijd licht opgehoogd. Ook de voormalige avonturenweide ten westen van de school werd licht opgehoogd. Noch voor het grasland, noch voor de avonturenweide zijn er echter aanwijzingen dat hier grond werd afgegraven of dat hier andere werkzaamheden hebben plaatsgevonden die eventuele archeologie zouden kunnen hebben verstoord.

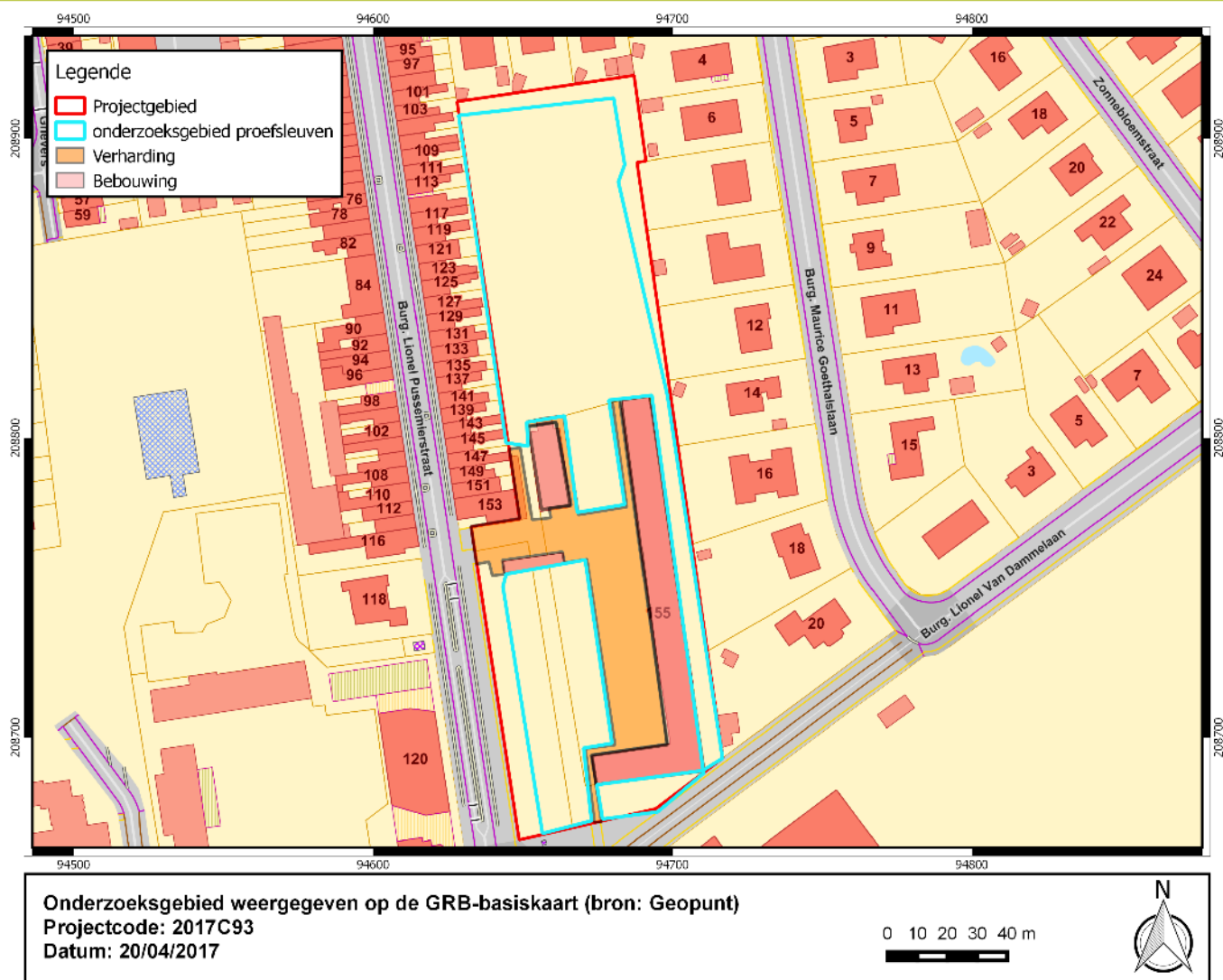
Landschappelijk gezien is het terrein gelegen in de zandstreek. De bodem bestaat hier meer bepaald uit een matig natte zandbodem. De Quartair geologische kaart geeft voor de noordelijke helft van het plangebied een opbouw weer van getijdenafzettingen (marien en estuarien) van het Eemiaan gevolgd door fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De top bestaat uit een eolische afzetting (zand tot silt) van het Weichseliaan tot mogelijke Vroeg-Holocene en kan hellingsafzettingen van het Quartair bevatten. Het zuidelijke deel van het projectgebied ligt op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door dezelfde eolische afzetting aanwezig in het noordelijke deel. Het terrein heeft een vlak verloop en bevindt zich op een hoogte van ca. 8.2m TAW.

Op basis van de geologische kenmerken wordt hier klassieke sporenarcheologie, vlak onder de teelaarde, verwacht.

Historisch gezien kent Eeklo zijn oorsprong in de late-middeleeuwen, meer bepaald in 1240, toen het zijn stadsrechten verkreeg. Het is aannemelijk dat er in Eeklo ook vóór dat jaar reeds menselijke activiteiten hebben plaatsgevonden. Het projectgebied bevindt zich zo'n 250m ten oosten van de oostelijke rand van de historische stadskern van Eeklo. De cartografische bronnen bevestigen het ruraal karakter van het projectgebied tot zeker 1917, en mogelijks tot de bouw van de Robertusschool in het jaar 1958.

In de ruime omgeving van het plangebied zijn verschillende gekende waarden weergegeven op de Centraal Archeologische Inventaris. Bij nader onderzoek blijkt het in hoofdzaak te gaan om cartografische indicatoren van sites met walgracht en molens, getuigen van het bewoonde karakter gedurende de middeleeuwen van de regio, evenals enkele gefragmenteerde indicatoren voor ongedateerde aanwezigheid afkomstig van enkele prospectieonderzoeken.

Indien de landschappelijke situatie in rekening wordt gebracht, evenals de nabijheid van de historische stadskern van Eeklo, moet geconcludeerd worden dat het archeologische potentieel van het terrein aanzienlijk is. Gelet op de bodemkundige situatie en een verwachtingspatroon van (middeleeuwse) nederzettingenrelicten is de meest geschikte onderzoeksmethode een proefsleuvenonderzoek.

Figuur 28: voorstel proefsleuven/syntheseplan.

Deel 2: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Deel 3: Bijlagen

Projectcode	
Onderwerp	
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	3
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	4
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	5
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	6
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	7
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	8
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	9
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	10
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	11
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	12
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	13
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	14
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	15
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	16
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	17
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	18
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	19
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	20
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	21
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	22
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	23
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	24
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	25
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	26
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	27
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	28
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	29
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	30
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	